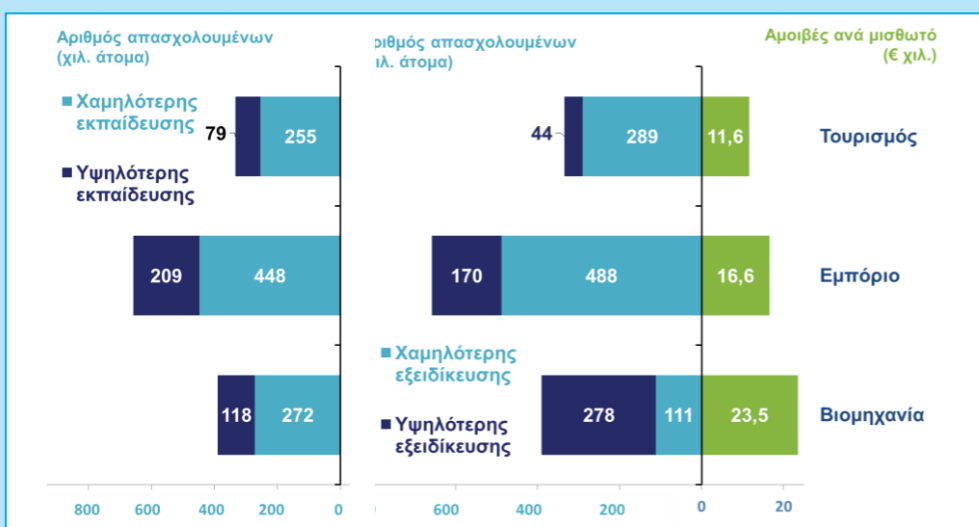

Περισσότερη βιομηχανία για περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η ελληνική οικονομία βρίσκεται εγκλωβισμένη σε ένα στρεβλό αναπτυξιακό πρότυπο χαμηλής προστιθέμενης αξίας, που αναγκάζει τους εργαζόμενους και ιδίως τους νέους με υψηλότερα μορφωτικά προσόντα, να στρέφονται είτε στο εξωτερικό είτε σε εργασίες χαμηλότερης οικονομικής αποδοτικότητας. Το φαινόμενο αυτό εντάθηκε στα χρόνια της κρίσης με συνέπεια την απώλεια πολύτιμου ανθρώπινου κεφαλαίου για τη χώρα. Η αλλαγή του αναπτυξιακού προτύπου προς εξωστρεφείς και δυναμικές δραστηριότητες, όπως είναι η βιομηχανία, που παράγει είτε για εξαγωγές είτε προς υποκατάσταση εισαγωγών, είναι το κλειδί για την επάνοδο της ελληνικής οικονομίας σε ανώτερο επίπεδο απασχόλησης και ευημερίας. Η βιομηχανία δημιουργεί καλοπληρωμένες και πιο σταθερές θέσεις εργασίας (κατά κανόνα πλήρους απασχόλησης), που μπορούν να απορροφήσουν ανθρώπινο δυναμικό υψηλότερης εξειδίκευσης και μορφωτικού επιπέδου, και έτσι να βελτιώσει τις εργασιακές ευκαιρίες του εργατικού δυναμικού, που σήμερα απασχολείται με χαμηλές αποδοχές σε δουλειές χαμηλής παραγωγικότητας και επαγγελματικής ανέλιξης. Μία τέτοια αναβάθμιση του παραγωγικού προτύπου της χώρας απαιτεί την άρση όλων των αντικινήτρων στη λειτουργία των βιομηχανικών μονάδων, όπως είναι το υψηλό ενεργειακό και μη μισθολογικό κόστος, που πλήττει τις μεγαλύτερες και πιο οργανωμένες επιχειρήσεις, και οδηγεί την ελληνική βιομηχανία σε σοβαρό ανταγωνιστικό μειονέκτημα σε σχέση με τους βιομηχανικούς κολοσσούς στην παγκόσμια αγορά. Πρέπει, επίσης, χωρίς καθυστέρηση να αρθούν τα γραφειοκρατικά εμπόδια, ιδίως όσον αφορά στην χωροθέτηση και την αδειοδότηση βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Τέλος, απαιτείται μία ευρεία ενημερωτική εκστρατεία για το ρόλο και τη συνεισφορά της βιομηχανίας καθώς και για τις δυνατότητες που προσφέρει για απασχόληση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας. Η ενίσχυση της βιομηχανίας προς την κατεύθυνση της εξωστρέφειας απαντά και στο χρόνιο πρόβλημα ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και του επίμονου ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο που την καθλώνει σε χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης. Η πρόσκαιρη βελτίωση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών πρέπει να παγιωθεί με την αύξηση της προστιθέμενης αξίας της βιομηχανίας και του τομέα των διεθνών εμπορεύσιμων αγαθών ως προϋπόθεση για τη βιώσιμη και διατηρήσιμη έξοδο της Ελληνικής οικονομίας από την κρίση.
- Ενισχύεται περαιτέρω η δυναμική των εξαγωγών και της βιομηχανικής παραγωγής τον Ιανουάριο του 2017, μετά από τις ικανοποιητικές επιδόσεις του Δ' 3μήνου του 2016. Παράλληλα, τον Φεβρουάριο του 2017 καταγράφηκε θετικό ισοζύγιο προσλήψεων - αποχωρήσεων στον ιδιωτικό τομέα αναπληρώνοντας σε κάποιο βαθμό τις απώλειες του προηγούμενου μήνα, ενώ η αύξηση των μισθών αποδυναμώθηκε το Δ' 3μηνο του 2016, σύμφωνα με τον δείκτη μισθών της ΕΛΣΤΑΤ. Ο συγκεκριμένος δείκτης δεν σχετίζεται με τον συντελεστή ετήσιας μεταβολής μισθών για τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών. Στοιχεία τέτοιου είδους θα μπορούσαν να αντληθούν από το ΕΡΓΑΝΗ, όπως γίνεται αντίστοιχα σε διάφορες άλλες χώρες της Ευρώπης.

Μάθε παιδί μου γράμματα...

Αμοιβές ανά μισθωτό και συνολικός αριθμός απασχολούμενων (μισθωτοί και αυτοαπασχολούμενοι) κατά επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης 2015

(Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί 2015, ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2015 – Στις αμοιβές ανά μισθωτό υπολογίζονται οι συνολικές αμοιβές, περιλαμβανομένων των εργοδοτικών εισφορών και των εισφορών των εργαζομένων)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

Εξειδικεύσεις και εκπαίδευση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Στον Πίνακα Δ01, καταγράφονται οι εξειδικεύσεις των εργαζομένων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Το 2015, η απασχόληση ανερχόταν σε 3,6 εκατ. εργαζόμενους, εκ των οποίων 432 χιλ. απασχολούνται στην γεωργία. Από τους υπόλοιπους 3,2 εκατ. περίπου εργαζόμενους, οι μισοί σχεδόν (1,5 εκατ.) απασχολούνται ως ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες, πωλητές και απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών, και οι άλλοι μισοί (1,6 εκατ.) ως ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη, επαγγελματίες, τεχνικοί/ειδικευμένοι τεχνίτες και συναφή επαγγέλματα, χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων – μηχανημάτων – εξοπλισμού- και συναρμολογητές, και εν γένει απασχολούμενοι σε περισσότερο εξειδικευμένες θέσεις εργασίας, για τις οποίες απαιτείται και κάποια εκπαίδευση/κατάρτιση κατά κανόνα μεταλυκειακού επιπέδου.

Η μεγάλη μάζα των επαγγελματιών (670 χιλ.) εργάζονται είτε ως ελεύθεροι επαγγελματίες (141 χιλ.) είτε στους κλάδους της εκπαίδευσης (253 χιλ.) και της υγείας (94 χιλ.). Ως είναι, επίσης, φυσιολογικό, από τους 855 χιλ. απασχολούμενους ως πωλητές και στην παροχή υπηρεσιών, οι 419 χιλ. απασχολούνται στο

εμπόριο και οι 218 χιλ. στον τουρισμό. Στους ειδικευμένους τεχνίτες και τα συναφή επαγγέλματα (346 χιλ.), οι περισσότεροι (138 χιλ.) απασχολούνται στην μεταποίηση, ενώ 104 χιλ. απασχολούνται στις κατασκευές και 56 χιλ. στο εμπόριο (επειδή στον κλάδο αυτόν περιλαμβάνονται και τα συνεργεία αυτοκινήτων!).

Στους ειδικευμένους τεχνίτες και τα συναφή επαγγέλματα (346 χιλ.), οι περισσότεροι (138 χιλ.) απασχολούνται στην μεταποίηση, ενώ 104 χιλ. απασχολούνται στις κατασκευές και 56 χιλ. στο εμπόριο (επειδή στον κλάδο αυτόν περιλαμβάνονται και τα συνεργεία αυτοκινήτων!).

(χιλ. άτομα)	Σύνολο	Διευθυντικά στελέχη	Επαγγελματίες	Τεχνικοί	Υπάλληλοι γραφείου	Προσωπικό παροχής υπηρεσιών και πωλητές	Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφο	Ειδικευμένοι τεχνίτες	Χειριστές βιομηχ. εγκαταστάσεων και μηχανημάτων	Ανειδίκευτοι εργάτες	Πρόσωπα μη δυν. να καταταγούν
Σύνολο	3.625,5	117,8	674,6	299,5	373,2	843,2	439,0	350,5	208,6	262,9	56,3
Γεωργία, δασοκομία, αλιεία	472,4	0,4	0,3	1,0	1,0	0,9	435,9	0,6	0,7	31,6	0,0
Ορυχεία και λατομεία	9,5	0,0	0,7	0,1	0,6	0,1	0,0	1,8	5,3	0,9	0,0
Μεταποίηση	332,0	10,3	18,5	26,6	27,1	25,8	0,0	138,5	53,0	32,1	0,0
Ηλεκτρισμός, Φ/Α	25,2	1,1	2,6	4,3	7,9	1,1	0,0	5,4	1,5	1,3	0,0
Παροχή νερού	22,7	0,2	3,3	0,9	3,0	0,1	0,0	1,7	2,5	11,0	0,0
Κατασκευές	149,4	4,5	6,9	3,2	4,3	0,9	0,0	107,4	14,0	8,3	0,0
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	657,3	44,1	28,9	20,1	59,0	412,1	0,0	58,1	18,4	16,6	0,0
Μεταφορά και αποθήκευση	169,6	3,4	6,5	18,9	34,9	8,8	0,0	4,1	83,0	10,0	0,0
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	333,7	28,6	4,6	4,0	24,0	217,4	0,0	4,8	2,3	48,0	0,0
Ενημέρωση και επικοινωνία	74,3	2,8	26,1	13,8	21,0	4,3	0,0	4,7	1,3	0,2	0,0
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	87,1	2,5	15,4	40,0	26,4	1,5	0,0	0,0	0,2	1,0	0,0
Αγορά ακινήτων	6,1	0,1	0,0	3,4	1,2	1,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
Επαγγελματίες, τεχνικοί	216,1	3,9	147,6	35,1	23,9	2,1	0,0	1,7	0,5	1,4	0,0
Διοικητικές υπηρεσίες	85,5	3,8	2,6	5,4	15,8	20,7	1,6	2,0	7,0	26,7	0,0
Δημόσια διοίκηση, άμυνα	304,9	4,6	39,3	32,5	78,2	62,3	1,3	10,7	10,2	9,4	56,3
Εκπαίδευση	297,9	3,3	257,5	7,5	11,2	5,8	0,0	0,0	1,2	11,3	0,0
Υγεία, κοινωνική μέριμνα	213,0	1,2	93,5	66,5	17,1	22,4	0,0	1,9	2,4	7,9	0,0
Τέχνες, διασκέδαση	42,1	2,3	9,1	11,4	11,5	5,7	0,0	0,4	0,0	1,7	0,0
Λοιπές υπηρεσίες	77,2	0,8	10,7	4,4	4,2	41,9	0,1	6,1	4,6	4,4	0,0
Νοικοκυριά	47,5	0,0	0,2	0,0	0,0	8,1	0,0	0,2	0,3	38,8	0,0
Ετερόδοκοι οργανισμοί	2,1	0,0	0,3	0,5	0,7	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0

Δ01: Αριθμός απασχολούμενων 15 ετών και άνω κατά επίπεδο εξειδίκευσης (ομάδες ατομικών επαγγελμάτων) και κλάδο 2015 (ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2015)

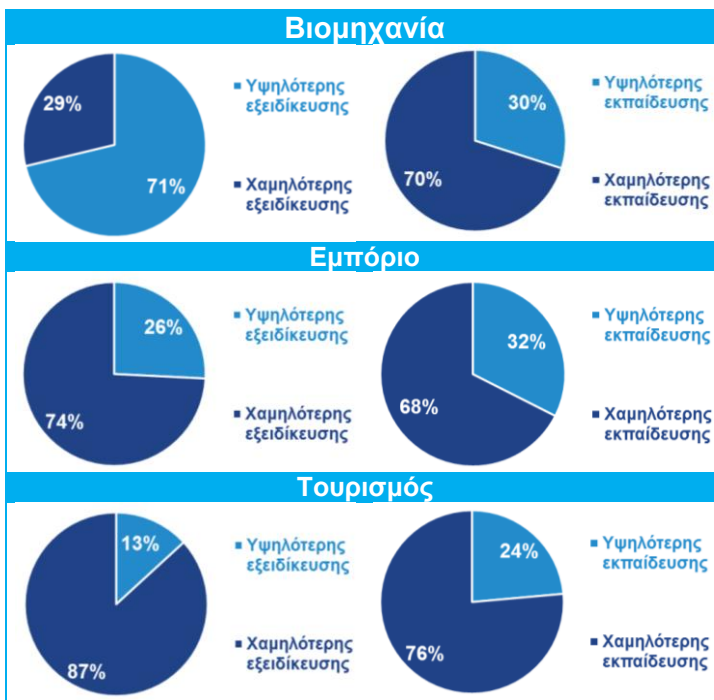

Συνολικά εάν θεωρήσουμε τους υπαλλήλους γραφείου, τους απασχολούμενους ως πωλητές και στην παροχή υπηρεσιών και τους ανειδίκευτους εργάτες ως εργαζόμενους χαμηλότερης εξειδίκευσης, τότε το 71% της απασχόλησης στη βιομηχανία, το 74% στο εμπόριο και το 87% στον τουρισμό, είναι εργαζόμενοι χαμηλότερης εξειδίκευσης (Δ02), με τη βιομηχανία να απορροφά το 7,5% του συνόλου των ατόμων χαμηλότερης εξειδίκευσης, το εμπόριο το 33% και τον τουρισμό το 19,6%, με τους υπόλοιπους (33%) να κατανέμονται, εκτός ελευθέρων επαγγελματιών και των κλάδων υγείας/κοινωνικών υπηρεσιών και παιδείας, στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας (Διάγραμμα 1^{ης} σελίδας).

Λόγω του συγκριτικά μικρού μεγέθους της βιομηχανίας (8,5% του ΑΕΠ), πολλοί άνθρωποι υψηλότερης εξειδίκευσης επιλέγουν να απασχολούνται ως εκπαιδευτικοί, και όχι ως στελέχη επιχειρήσεων στην αγορά, και μάλιστα στη βιομηχανία όπου οι αμοιβές είναι υψηλές.

Συγκρίνοντας την κατανομή των εξειδικεύσεων σε κλαδικό επίπεδο μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ-28 (Δ03, Δ04), προκύπτει ότι στους απασχολούμενους υψηλότερης εξειδίκευσης, η βιομηχανία απορροφά το 16,8% στην Ελλάδα ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρώπη είναι 23,4%, με την παιδεία αντίστροφα να απορροφά το 16,3% στην Ελλάδα και μόνο το 10% στην Ευρώπη. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι λόγω του συγκριτικά μικρού μεγέθους της βιομηχανίας (8,5% του ΑΕΠ), πολλοί άνθρωποι υψηλότερης εξειδίκευσης επιλέγουν να απασχολούνται ως εκπαιδευτικοί, και όχι ως στελέχη επιχειρήσεων στην αγορά, και μάλιστα στη βιομηχανία όπου οι αμοιβές είναι υψηλές.

Δ02: Ποσοστό απασχολούμενων υψηλότερης εξειδίκευσης και εκπαίδευσης* κατά κλάδο 2015
(ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2015)

* Στους απασχολούμενους υψηλότερης εξειδίκευσης περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, οι επαγγελματίες, οι τεχνικοί, οι ειδικευμένοι τεχνίτες και οι χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανημάτων. Στους απασχολούμενους χαμηλότερης εξειδίκευσης περιλαμβάνονται οι υπάλληλοι γραφείου, οι απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών οι πωλητές και οι ανειδίκευτοι εργάτες. Στους απασχολούμενους υψηλότερης εκπαίδευσης περιλαμβάνονται οι απόφοιτοι μεταδευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι κάτοχοι μεταπτυχιακού. Στους απασχολούμενους χαμηλότερης εκπαίδευσης περιλαμβάνονται οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και πρωτοβάθμιας και τα άτομα στοιχειώδους ή καθόλου εκπαίδευσης.

Είναι εξίσου ενδιαφέρουσα η σύγκριση μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ-28 σε κλαδικό επίπεδο, όσον αφορά στους απασχολούμενους χαμηλότερης εξειδίκευσης. Ενώ στη βιομηχανία, δεν παρατηρούνται αξιοσημείωτες διαφορές, το εμπόριο και ο τουρισμός απορροφούν το 33% και 19,6% στην Ελλάδα, ενώ στην Ευρώπη τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 23,8% και 10,3%. Τα στοιχεία αυτά, ακόμη και αν διορθωθούν για τα σχετικά μεγέθη των κλάδων στις δύο γεωγραφικές περιοχές, δείχνουν ότι πολλοί απασχολούμενοι χαμηλότερης εξειδίκευσης βρίσκουν δουλειά στο εμπόριο και τον τουρισμό στην Ελλάδα, ένδειξη ότι η παραγωγικότητα στους κλάδους αυτούς είναι πολύ χαμηλότερη στην Ελλάδα απ' ό,τι είναι στην Ευρώπη. Τα στοιχεία αυτά είναι ανησυχητικά, καθώς πολλοί απασχολούμενοι χαμηλότερης εξειδίκευσης είναι εγκλωβισμένοι σε κλάδους χαμηλής παραγωγικότητας,

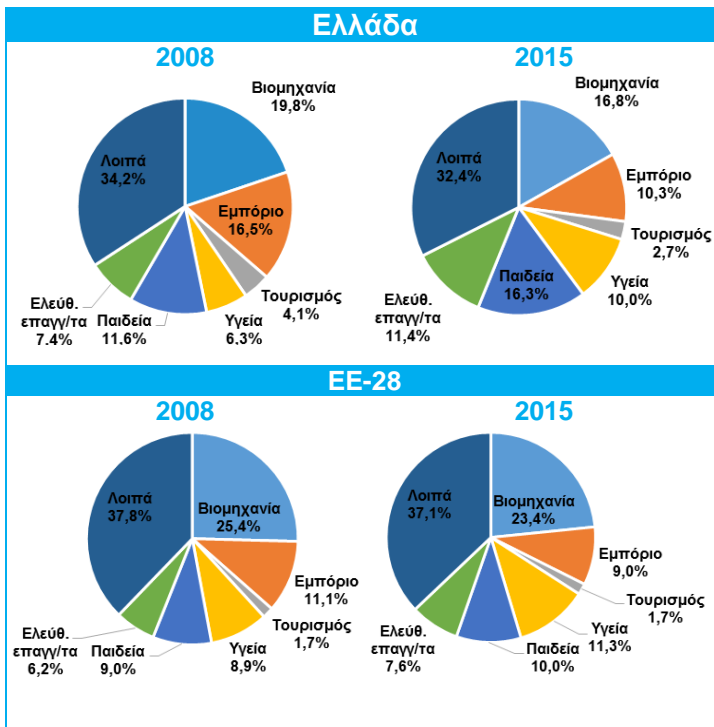

και απειλούνται με ανεργία με την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών. Η βιομηχανία δεν αντιμετωπίζει στον ίδιο βαθμό τέτοιου είδους προβλήματα, μιας και η εξωστρέφεια του κλάδου διασφαλίζει μέσω ανταγωνισμού ότι οι παραγωγικές διαδικασίες είναι εξίσου σύγχρονες και τεχνολογικά προηγμένες, όπως συμβαίνει και στο εξωτερικό.

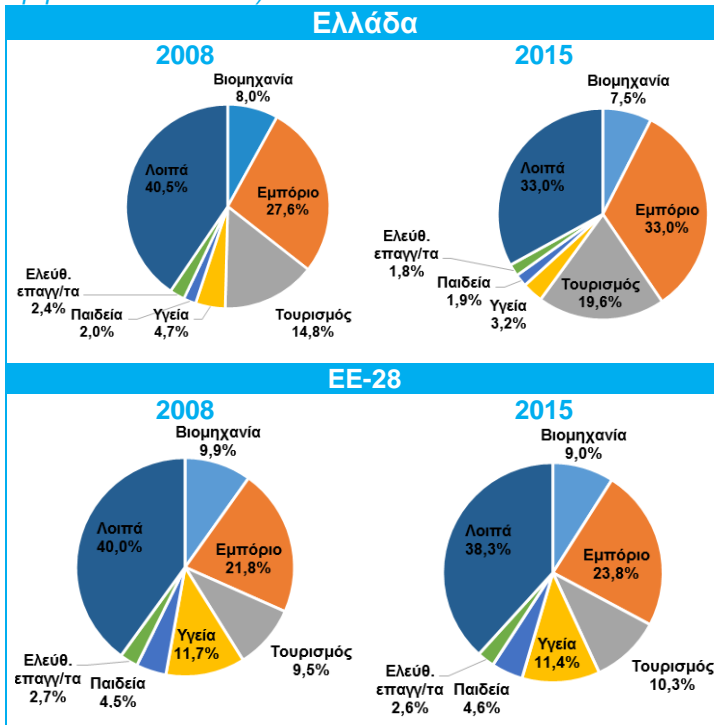
Μια άλλη ενδιαφέρουσα πτυχή είναι ότι στον τομέα της υγείας και παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, απασχολούνται στην Ελλάδα πολλοί λιγότεροι εργαζόμενοι χαμηλότερης εξειδίκευσης από ό,τι στην Ευρώπη (3,2% έναντι 11,4%). Αυτό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι στην Ελλάδα, πέραν του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, η παροχή υπηρεσιών από άλλες ειδικότητες είναι περιορισμένη. Πολλές φορές, οι γιατροί και οι νοσοκόμοι απασχολούνται σε δραστηριότητες που απαιτούν χαμηλότερες εξειδικεύσεις, απαξιωνοντας πολύτιμους πόρους (βοηθοί νοσοκόμοι, προσωπικό γηροκομείων, κοκ). Στην Ελλάδα, προφανώς, πολλές υπηρεσίες προς ηλικιωμένους ή μακροχρόνια ασθενείς παρέχονται ακόμη από τα μέλη της οικογένειας ή από την εκκλησία και άλλες μονάδες σε εθελοντική βάση. Ταυτόχρονα, η ελληνική οικογένεια δεν κατευθύνει τα παιδιά προς επαγγέλματα που θεωρούνται ότι έχουν χαμηλό επαγγελματικό status, ακόμη και όταν είναι προσοδοφόρα. Το αποτέλεσμα είναι χαμένες ευκαιρίες για απασχόληση, με τις περισσότερες θέσεις αυτού του είδους να καλύπτονται από οικονομικούς μετανάστες που δουλεύουν κατά κανόνα στην «μαύρη» αγορά.

Η ελληνική οικογένεια δεν κατευθύνει τα παιδιά προς επαγγέλματα που θεωρούνται ότι έχουν χαμηλό επαγγελματικό status, ακόμη και όταν είναι προσοδοφόρα, με αποτέλεσμα οι περισσότερες θέσεις αυτού του είδους να καλύπτονται από οικονομικούς μετανάστες που δουλεύουν κατά κανόνα στην «μαύρη» αγορά.

Δ03: Ποσοστά απασχολούμενων υψηλότερης εξειδίκευσης κατά κλάδο στην Ελλάδα και την ΕΕ-28 (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2008 και 2015)

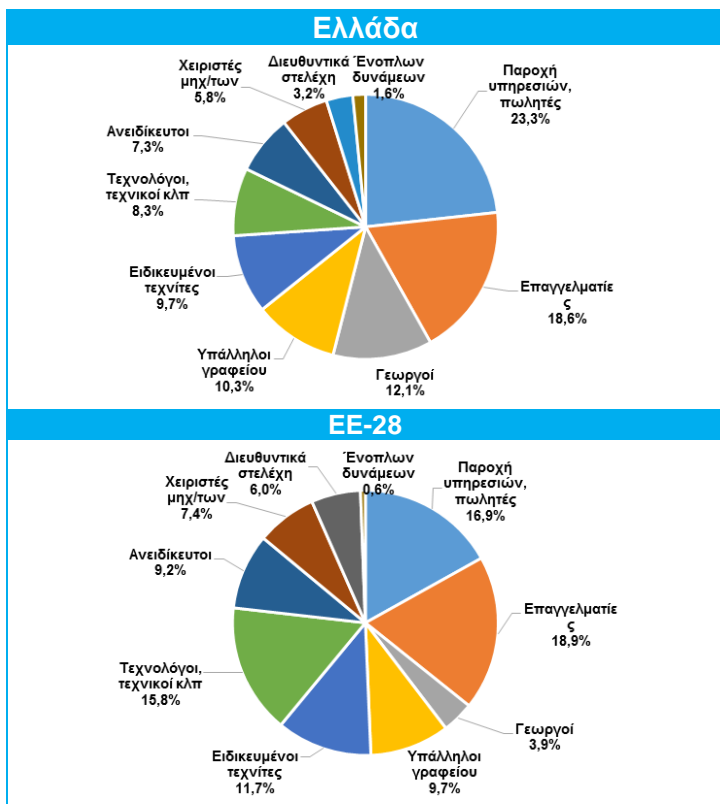
Δ04: Ποσοστά απασχολούμενων χαμηλότερης εξειδίκευσης κατά κλάδο στην Ελλάδα και την ΕΕ-28 (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2008 και 2015)

Δ05: Ποσοστά απασχολούμενων κατά επάγγελμα στην Ελλάδα και την ΕΕ-28, 2015 (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2015)

Συγκρίνοντας την κατανομή των εξειδικεύσεων στην Ελλάδα και την ΕΕ-28 (Δ5), προκύπτει ότι υπερέχουμε κατά πολύ, λόγω εμπορίου και τουρισμού, στους πωλητές (23,3% στην Ελλάδα, 16,9% στην ΕΕ-28), αλλά, και στους αγρότες (12,1% στην Ελλάδα, 3,9% στην ΕΕ-28). Παράλληλα, λόγω του συγκριτικά μικρού μεγέθους της ελληνικής βιομηχανίας, υστερούμε σημαντικά στους ειδικευμένους τεχνίτες (9,7% στην Ελλάδα, 11,7% στην ΕΕ-28), στους τεχνολόγους, τεχνικούς κλπ. (8,3% στην Ελλάδα, 15,8% στην ΕΕ-28), και, στους χειριστές μηχανημάτων (5,8% στην Ελλάδα, 7,4% στην ΕΕ-28). Τέλος, υστερούμε στα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη (3,2% στην Ελλάδα, 6% στην ΕΕ-28), βασικά λόγω του χαμηλού μεγέθους της μέσης ελληνικής επιχείρησης που δεν απαιτεί μεγάλη οργανωτική διαστρωμάτωση στελεχών για να λειτουργήσει.

Στον Πίνακα Δ06, καταγράφεται το μορφωτικό επίπεδο των 3,6 εκατ. απασχολούμενων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Το 57% των εργαζομένων (2,4 εκατ.) έχει μέχρι και πτυχίο λυκείου, με όσους έχουν πτυχίο λυκείου (1.229 χιλ.) να αριθμούν στο ίδιο περίπου επίπεδο με όσους έχουν πανεπιστημιακό πτυχίο (1.085 χιλ.) και μεταπτυχιακό (138 χιλ.). Ακόμη, όμως, και σήμερα υπάρχουν πάνω

	Σύνολο	Μεταπτυχιακό	Τριτοβάθμια	Μεταδευτεροβάθμια	Λύκειο	Γυμνάσιο	Δημοτικό	Χωρίς δημοτικό	Καθόλου
(χιλ. άτομα)									
Σύνολο	3.625,5	137,6	1.085,3	334,6	1.229,2	362,6	457,3	10,5	8,4
Γεωργία, δασοκομία, αλιεία	472,4	1,1	17,4	15,3	130,9	84,5	215,1	5,0	3,2
Ορυχεία και λατομεία	9,5	0,0	0,7	1,1	4,8	1,5	1,4	0,0	0,0
Μεταποίηση	332,0	6,1	59,9	33,9	138,4	48,6	44,3	0,4	0,4
Ηλεκτρισμός, Φ/Α	25,2	0,2	7,2	1,8	13,4	1,2	1,4	0,0	0,0
Παροχή νερού	22,7	1,0	3,9	2,0	8,9	2,1	4,8	0,0	0,0
Κατασκευές	149,4	0,6	18,8	11,7	57,7	29,8	30,5	0,1	0,2
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	657,3	8,5	129,8	70,9	311,5	70,7	59,4	2,6	3,9
Μεταφορά και αποθήκευση	169,6	4,4	34,9	18,7	75,6	20,8	15,1	0,0	0,0
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	333,7	2,0	38,3	39,0	164,8	49,9	38,4	1,2	0,1
Ενημέρωση και επικοινωνία	74,3	10,6	33,3	11,4	17,5	1,0	0,5	0,0	0,0
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	87,1	13,4	45,8	6,1	20,4	0,3	1,1	0,0	0,0
Αγορά ακινήτων	6,1	0,0	1,7	0,7	3,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Επαγγελματίες, τεχνικοί	216,1	22,6	156,0	17,1	18,1	1,2	1,1	0,0	0,0
Διοικητικές υπηρεσίες	85,5	2,3	15,3	11,6	33,8	13,8	8,7	0,0	0,1
Δημόσια διοίκηση, άμυνα	304,9	15,9	134,0	15,3	122,6	9,1	7,5	0,6	0,0
Εκπαίδευση	297,9	34,7	229,2	12,4	13,6	2,6	5,4	0,0	0,0
Υγεία, κοινωνική μέριμνα	213,0	13,1	121,3	33,1	34,3	4,2	6,8	0,1	0,0
Τέχνες, διασκέδαση	42,1	0,5	15,1	6,4	16,6	1,7	1,7	0,0	0,1
Λοιπές υπηρεσίες	77,2	0,5	14,6	23,9	27,2	6,1	4,5	0,1	0,2
Νοικοκυριά	47,5	0,0	7,5	1,9	15,0	13,1	9,6	0,4	0,1
Ετερόδοκοι οργανισμοί	2,1	0,3	0,7	0,3	0,7	0,0	0,1	0,0	0,0

Δ06: Αριθμός απασχολούμενων 15 ετών και άνω κατά επίπεδο εκπαίδευσης και κλάδο 2015 (ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2015)

από 450 χιλ. εργαζόμενοι που είναι ενταγμένοι στην αγορά εργασίας με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα έχοντας τελειώσει μόνο το δημοτικό σχολείο, με 215 χιλ. από αυτούς να απασχολούνται στο γεωργικό τομέα της οικονομίας. Από όσους έχουν τελειώσει το λύκειο (1.229 χιλ.), στο κλάδο του εμπορίου έχουν απορροφηθεί 312 χιλ. και στο κλάδο του τουρισμού 165 χιλ., ενώ 168 χιλ. δουλεύουν στην βιομηχανία, 131 χιλ. στη γεωργία, και 123 χιλ. στις δημόσιες υπηρεσίες. Από όσους έχουν τίτλους σπουδών από την τριτοβάθμια εκπαίδευση (1.085 χιλ.), 229 χιλ. εργάζονται στην παιδεία, και 121 χιλ. στην υγεία/κοινωνικές υπηρεσίες, 156 χιλ. ως ελεύθεροι επαγγελματίες, και 134 χιλ. στη δημόσια διοίκηση.

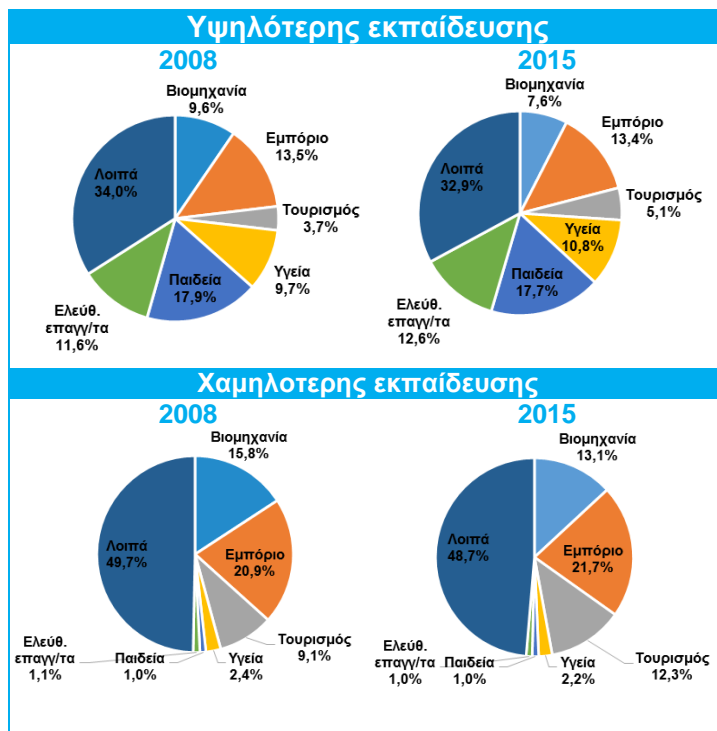
Πολλοί απασχολούμενοι χαμηλότερης εξειδίκευσης είναι εγκλωβισμένοι σε κλάδους χαμηλής παραγωγικότητας, και απειλούνται με ανεργία με την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών. Η βιομηχανία μας δεν αντιμετωπίζει στον ίδιο βαθμό τέτοιου είδους προβλήματα, μιας και η εξωστρέφεια του κλάδου διασφαλίζει μέσω ανταγωνισμού ότι οι παραγωγικές διαδικασίες είναι εξίσου σύγχρονες και τεχνολογικά προηγμένες, όπως συμβαίνει και στο εξωτερικό.

Συνολικά, εάν θεωρήσουμε όσους έχουν από μεταλυκειακή εκπαίδευση και άνω ως υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, το 30% της απασχόλησης στη βιομηχανία, το 32% στο εμπόριο και το 24% στον τουρισμό είναι εργαζόμενοι υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου (Δ02). Ταυτόχρονα, η βιομηχανία απορροφά το 7,6% του συνόλου των ατόμων υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, το εμπόριο το 13,4% και ο τουρισμός το 5,1%, ενώ όλοι οι υπόλοιποι απορροφώνται στα ελεύθερα επαγγέλματα ή εργάζονται κυρίως στους τομείς της παιδείας και της υγείας/κοινωνικών υπηρεσιών, και στο δημόσιο αλλά

και τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας (Δ07). Όσον αφορά στα άτομα χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου, η βιομηχανία απορροφά το 13,1%, το εμπόριο το 21,7% και ο τουρισμός το 12,3%, με το 48,7% να απασχολείται στην υπόλοιπη οικονομία (Δ07).

Η διαστρωμάτωση αυτή αντανακλά την έμφαση της ελληνικής οικογένειας στην εκπαίδευση των παιδιών στα παραδοσιακά επαγγέλματα (γιατροί, εκπαιδευτικοί, δικηγόροι, μηχανικοί κλπ.) με προοπτική «να ανοίξουν ένα γραφείο ή ένα μαγαζί» ή «να βρουν δουλειά στο δημόσιο» ή «να δουλεύουν στη μαύρη αγορά» (φροντιστήρια, φοροτεχνικά, κλπ.). Η περιορισμένη ανάπτυξη της βιομηχανίας δεν δημιουργεί παρά χαμηλή ζήτηση για εργαζόμενους με τεχνολογικά ανώτερα εκπαιδευτικά προσόντα, με όσους αποκτούν αυτές τις εξειδικεύσεις να θεωρούνται μη απασχολήσιμοι και να αναγκάζονται να κατευθύνονται στο εξωτερικό για επαγγελματική αποκατάσταση.

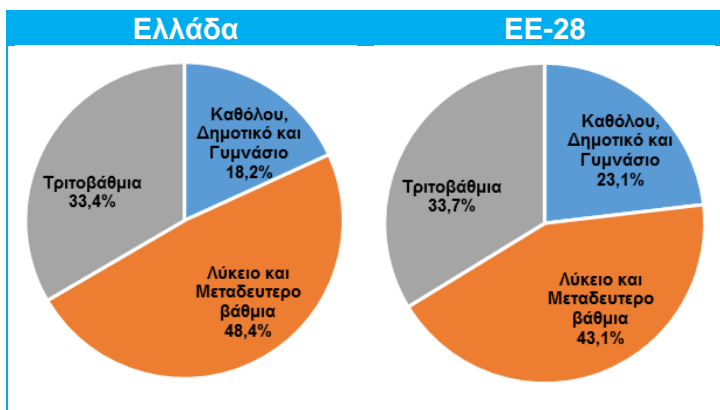
Δ07: Ποσοστά απασχολούμενων υψηλότερης και χαμηλότερης εκπαίδευσης κατά κλάδο στην Ελλάδα (ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2008 και 2015)

Η περιορισμένη ανάπτυξη της βιομηχανίας δεν δημιουργεί παρά χαμηλή ζήτηση για εργαζόμενους με τεχνολογικά ανώτερα εκπαιδευτικά προσόντα, με όσους αποκτούν αυτές τις εξειδικεύσεις να θεωρούνται μη απασχολήσιμοι και να αναγκάζονται να κατευθύνονται στο εξωτερικό για επαγγελματική αποκατάσταση.

Δ08: Ποσοστά απασχολούμενων υψηλότερης και χαμηλότερης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την ΕΕ-28 (ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2008 και 2015)

Το μορφωτικό επίπεδο των Ελλήνων εργαζομένων είναι σχεδόν εφάμιλλο με εκείνο της μέσης ευρωπαϊκής χώρας, κυρίως όσον αφορά στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Δ08). Υπάρχει, βεβαίως, κάποια υστέρηση στις υπόλοιπες βαθμίδες της εκπαίδευσης, με τους έχοντες προσόντα λυκειακής και μεταλυκειακής αλλά όχι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να είναι κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες λιγότεροι στην Ελλάδα απ' ό,τι στην ΕΕ-28, και το αντίστροφο να συμβαίνει με τους ανθρώπους που έχουν τελειώσει μέχρι και το γυμνάσιο. Και, πάλι, η κατανομή μορφωτικού επιπέδου, αντανακλά, grosso modo, τα εκπαιδευτικά πρότυπα με τα οποία εμφορείται η ελληνική οικογένεια σε διάφορα εισοδηματικά στρώματα, με πολλές οικογένειες να μην βλέπουν τη μεταγυμνασιακή εκπαίδευση να έχει υψηλή προστιθέμενη αξία σε σχέση με τις προσδοκίες για

οικονομική και κοινωνική ανέλιξη, ιδίως για οικογένειες που ασχολούνται με αγροτικές δραστηριότητες. Επίσης, το φαινόμενο αυτό, ίσως, να συνδέεται και με το γεγονός ότι δεν είναι ανεπτυγμένη στην Ελλάδα η μαθητεία σε εργοστάσια και άλλους τόπους δουλειάς, που σε άλλες χώρες προσφέρει το κίνητρο για μεταγυμνασιακή εκπαίδευση, τεχνικού, κυρίως, χαρακτήρα.

Λόγω του μικρότερου μεγέθους της ελληνικής βιομηχανίας, υστερούμε σημαντικά στους ειδικευμένους τεχνίτες (9,7% στην Ελλάδα, 11,7% στην ΕΕ-28), στους τεχνολόγους, τεχνικούς κλπ. (8,3% στην Ελλάδα, 15,8% στην ΕΕ-28), και, στους χειριστές μηχανημάτων (5,8% στην Ελλάδα, 7,4% στην ΕΕ-28).

Τέλος, από την ανάλυση των στοιχείων των εξειδικεύσεων και των βαθμίδων εκπαίδευσης σε σχέση με τις ετήσιες αμοιβές που καταβάλλονται σε κάθε κλάδο, προκύπτει ότι ο μέσος εργαζόμενος έχει διπλάσιες αμοιβές στην βιομηχανία (€23,5 χιλ.) απ' ό,τι στον τουρισμό (€11,6 χιλ.) και 42% μεγαλύτερες απ' ό,τι στο εμπόριο (€16,6 χιλ.). Και αυτό συμβαίνει διότι υπάρχει, κατά κανόνα, μεγαλύτερη συγκέντρωση επαγγελματιών υψηλότερης εξειδίκευσης και εκπαίδευσης στη βιομηχανία απ' ό,τι στο εμπόριο και τον τουρισμό, όπου ταυτόχρονα απαντάται μεγαλύτερη συγκέντρωση επαγγελματιών χαμηλότερης εξειδίκευσης και εκπαίδευσης σε σχέση με τη βιομηχανία. Σημειώνεται, επίσης, ότι στον κλάδο της παιδείας, της υγείας/κοινωνικών υπηρεσιών και τους ελεύθερους επαγγελματίες, οι μέσες αμοιβές ανέρχονται σε €26,9 χιλ., €17,4 χιλ. και €18,7 χιλ. αντιστοίχως. Σε όλους, βεβαίως, τους κλάδους υπάρχει παραοικονομία, η οποία τεκμαίρεται να είναι πολύ λιγότερο διαδεδομένη στη βιομηχανία, λόγω της ύπαρξης περισσότερων οργανωμένων επιχειρήσεων και της πιο σταθερής φύσης της δραστηριότητας, ενώ είναι εκτεταμένη στους υπόλοιπους κλάδους, και ιδίως

στην παιδεία, την υγεία/παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Αν και τα στοιχεία αυτά, λοιπόν, πρέπει να ερμηνεύονται με επιφύλαξη, η ανωτέρω ανάλυση συνηγορεί επίσης στην ανάγκη αλλαγής του αναπτυξιακού προτύπου της χώρας προς εξωστρεφείς δραστηριότητες, όπως είναι η βιομηχανία, που παράγει είτε για εξαγωγές είτε για υποκατάσταση εισαγωγών. Στη βιομηχανία δημιουργούνται καλοπληρωμένες και ανταγωνιστικές (δηλ. πιο σταθερές) θέσεις εργασίας, που είναι σε θέση να απορροφήσουν ανθρώπους υψηλότερης εξειδίκευσης και μορφωτικού επιπέδου. Μία μεταφορά πόρων (εργαζομένων και επενδυτικών κεφαλαίων) από τις υπηρεσίες προς τη βιομηχανία, μπορεί να μετριάσει το πρόβλημα της υψηλής ανεργίας που πλήττει την ελληνική οικονομία. Εξάλλου δεν είναι τυχαίο που, σήμερα, οι νέοι μας απόφοιτοι πανεπιστημιακών και πολυτεχνείων δεν βρίσκουν που να απασχοληθούν, και καταφεύγουν στο εξωτερικό. Η πολιτεία πρέπει να ενσκήψει στο πρόβλημα της απασχολησιμότητας των νέων που σπουδάζουν και δεν βρίσκουν δουλειά, σε μία οικονομία που δημιουργεί λιγιστές θέσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας. Είναι, λοιπόν, αναγκαία η άρση όλων των αντικινήτρων στην δημιουργία βιομηχανικών μονάδων όπως είναι, κυρίως, το υψηλό ενεργειακό και μη μισθολογικό κόστος και τα εμπόδια στην χωροθέτηση και αδειοδότηση βιομηχανικών δραστηριοτήτων, που φέρνουν την ελληνική βιομηχανία σε σοβαρό ανταγωνιστικό μειονέκτημα όταν ανταγωνίζεται τους βιομηχανικούς κολοσσούς στην παγκόσμια αγορά.

Υστερούμε στα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη (3,2% στην Ελλάδα, 6% στην ΕΕ-28), λόγω του χαμηλού μεγέθους της μέσης ελληνικής επιχείρησης που δεν απαιτεί μεγάλη οργανωτική διαστρωμάτωση στελεχών για να λειτουργήσει.

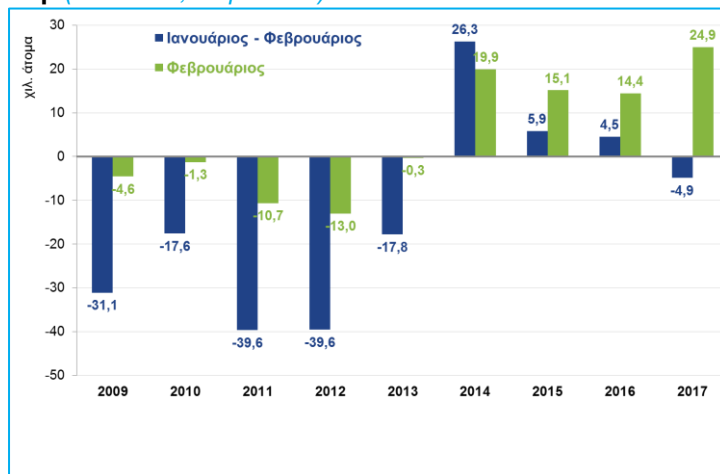

Οικονομικές εξελίξεις

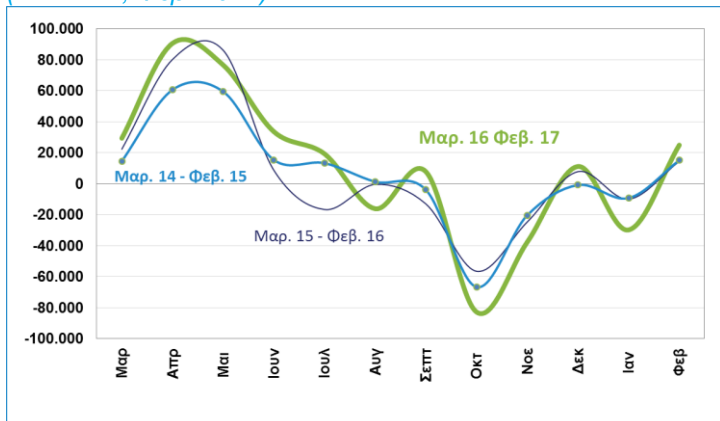
Αγορά εργασίας: Αμετάβλητο σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα στο 23,1% παρέμεινε το ποσοστό ανεργίας τον Δεκέμβριο του 2016, έναντι 24,1% τον Δεκέμβριο του 2015, σύμφωνα με τα εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2016, οι απασχολούμενοι μειώθηκαν κατά -12,7 χιλ. άτομα και οι άνεργοι κατά -2,3 χιλ., ενώ το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας 15-24 ετών διαμορφώθηκε στο 45,2% (έναντι 45,7% τον προηγούμενο μήνα και 50,1% τον Δεκέμβριο του 2015). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται στην Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδονία (26,8%) και το χαμηλότερο στο Αιγαίο (19,5%), ενώ στην Αττική βρίσκεται στο 22,9%.

Την ίδια ώρα, η αγορά εργασίας, κατά το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ, μετά το αρνητικό ισοζύγιο του Ιανουαρίου 2017, επέστρεψε σε θετικές επιδόσεις τον Φεβρουάριο του 2017, με τις καθαρές προσλήψεις να εμφανίζουν την καλύτερη επίδοση Φεβρουαρίου από το 2001 (Δ09 και Δ10). Έτσι, οι 24.938 καθαρές προσλήψεις (αντί 14.437 τον Φεβρουάριο 2016 και -29.817 τον Ιανουάριο 2017) προκύπτουν κυρίως λόγω των 138.242 νέων προσλήψεων (118.358 τον Φεβρουάριο 2016 και 126.501 τον Ιανουάριο 2017) που υπεραντιστάθμισαν τις 113.304 αποχωρήσεις (103.921 τον Φεβρουάριο 2016 και 156.318 τον Ιανουάριο 2017). Η αναλογία προσλήψεων μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης παρέμεινε σε επίπεδα ελαφρά αυξημένα σε σχέση με του Φεβρουαρίου 2016 (56,8% αντί 55,9%) αλλά σαφώς υψηλότερα της αναλογίας του Φεβρουαρίου 2015 και 2014 (53,2% και 52,3% αντίστοιχα), επιβεβαιώνοντας τη διαχρονική τάση αύξησης που καταγράφεται μετά το 2013 όταν σταμάτησε η μεγάλη μείωση της απασχόλησης της περιόδου 2010-12. Οι προσλήψεις επικεντρώθηκαν σε κλάδους και επαγγέλματα που σχετίζονται με την υγεία (2.293 καθαρές προσλήψεις) και την εκπαίδευση (1.007 καθαρές προσλήψεις).

Δ09: Ισοζύγιο θέσεων εργασίας μισθωτής απασχόλησης ιδιωτικού τομέα Φεβρουαρίου και Ιαν - Φεβ (ΕΡΓΑΝΗ, Φεβ. 2017)

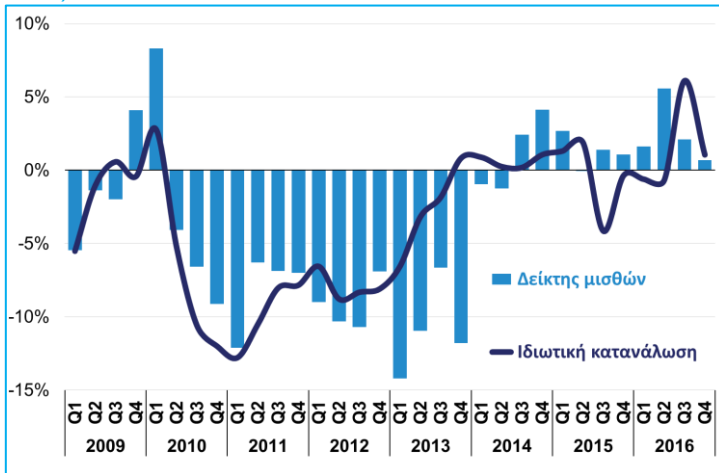
Δ10: Ισοζύγιο θέσεων εργασίας μισθωτής απασχόλησης ιδιωτικού τομέα - μηνιαία εξέλιξη (ΕΡΓΑΝΗ, Φεβ. 2017)

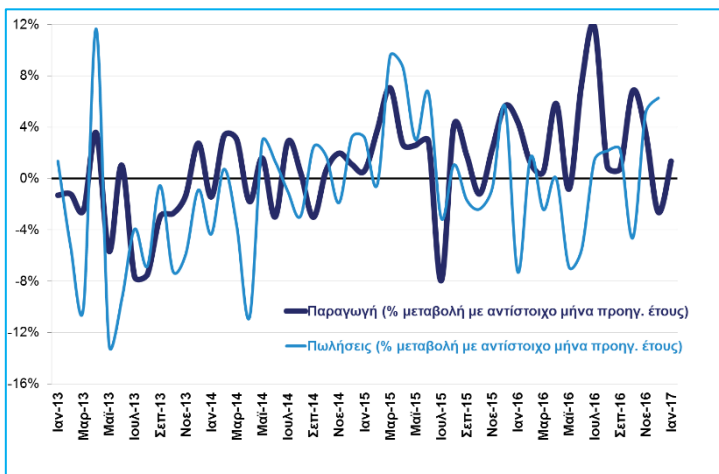
Αναφορικά με τους μισθούς, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά το Δ' 3μηνο του 2016 η αύξηση του δείκτη μισθών στο σύνολο της οικονομίας (με εποχική διόρθωση) περιορίστηκε σε +0,2% σε τρέχουσες και σε +0,7% σε σταθερές τιμές, από +1% και +2,1% αντίστοιχα κατά το προηγούμενο 3μηνο, εξέλιξη η οποία συνδέεται και με την αποδυνάμωση του ρυθμού αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης (Δ11). Στο σύνολο του 2016 ο δείκτης μισθών παρουσίασε άνοδο +1,6% σε τρέχουσες και +2,5% σε σταθερές τιμές. Σημειώνεται ότι ο συγκεκριμένος δείκτης δεν σχετίζεται με τον συντελεστή ετήσιας μεταβολής μισθών που επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών και για τον οποίο γίνεται λόγος το τελευταίο διάστημα. Σύμφωνα με ανακοίνωση της ΕΛΣΤΑΤ, οι διαθέσιμες στατιστικές της δεν μπορούν

Δ11: Δείκτης μισθών στο σύνολο της οικονομίας και ιδιωτική κατανάλωση (ετήσια % μεταβολή) (ΕΛΣΤΑΤ, Q4 2016)

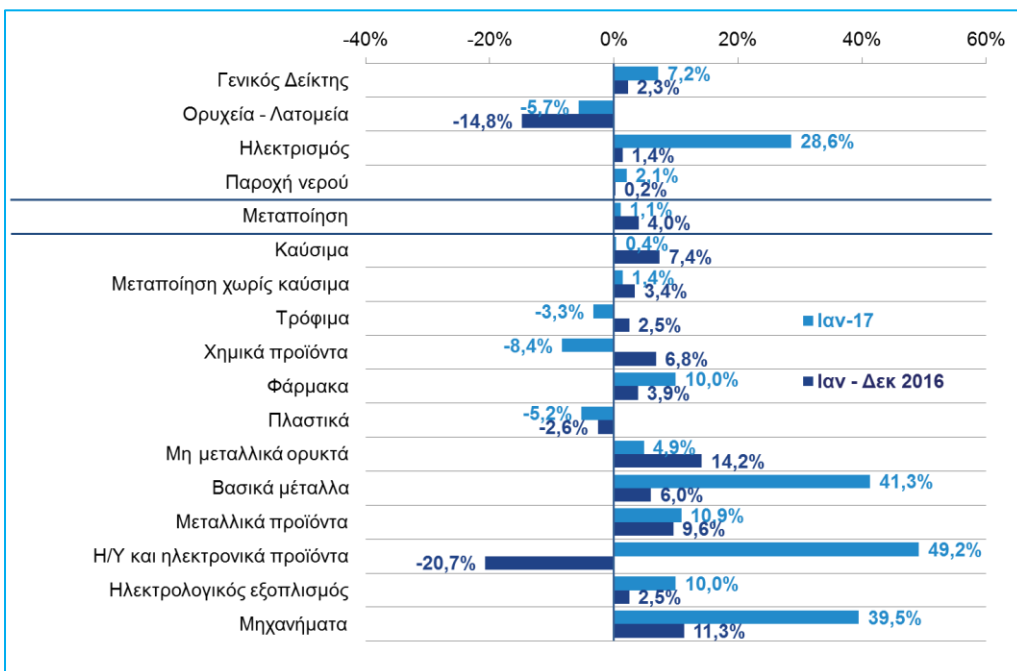

Δ12: Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών (ετήσια % μεταβολή) (ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2017)

να χρησιμοποιηθούν για την κατάρτιση του εν λόγω συντελεστή, επειδή αυτός αποκλίνει από τον δείκτη κόστους εργασίας. Ωστόσο, δεδομένου ότι στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ υπάρχουν στοιχεία μισθών, αυτά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την κατάρτιση του συντελεστή που απαιτείται για τον υπολογισμό των συντάξεων, όπως γίνεται αντίστοιχα σε διάφορες άλλες χώρες της Ευρώπης.

Βιομηχανική παραγωγή: Σημαντική άνοδο σημείωσε ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής τον Ιανουάριο του 2017 (+7,2%), κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2016 της παραγωγής ηλεκτρισμού (+28,6%), ενώ σε θετικό έδαφος κινήθηκε και η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών (+1,4%), έπειτα από την αποδυνάμωση του Δεκεμβρίου 2016 (-2,6%). Σημειώνεται ότι με εξαίρεση τον Δεκέμβριο και τον Μάιο του 2016, η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών, κινείται ανοδικά από τον Νοέμβριο του 2015 (Δ12) καταγράφοντας αύξηση στο σύνολο του 2016 +3,4%. Πιο αναλυτικά, τον Ιανουάριο του 2017 μεταξύ των κλάδων στους οποίους σημειώθηκαν μεγάλες αυξήσεις είναι ο κλάδος παραγωγής βασικών μετάλλων (+41,3%), Η/Υ και ηλεκτρονικών προϊόντων (+49,2%) και μηχανημάτων (+39,5%), ενώ η παραγωγή τροφίμων, χημικών και πλαστικών παρουσίασε πτώση (-3,3%, -8,4% και -5,2% αντίστοιχα, Δ13).

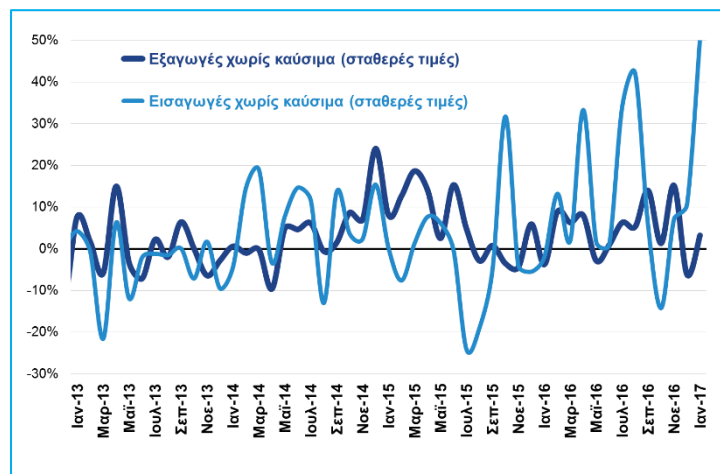
Δ13: Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής κατά κλάδο (ετήσια % μεταβολή) (ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2017)

Εξαγωγές: Έπειτα από αύξηση +2,9% σε όγκο το Δ' 3μηνο του 2016, οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων, συνέχισαν να κινούνται ανοδικά τον Ιανουάριο του 2017 (+6,1% σε αξία και +3,2% σε όγκο, **Δ14**). Σε όλες τις κύριες ομάδες προϊόντων καταγράφονται θετικές μεταβολές στην αξία των εξαγωγών του Ιανουαρίου 2017 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2016, εκτός από τα φυτικά και ζωικά λίπη και έλαια, των οποίων οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά -42,8%. Από τα βιομηχανικά προϊόντα, αξιοσημείωτη αύξηση εξαγωγών παρουσίασαν τα χημικά (+12,3%) και τα μηχανήματα (+10,7%, **Δ15**). Την ίδια ώρα, οι αντίστοιχες εισαγωγές κινούνται έντονα ανοδικά (+45,8% σε αξία και +50,5% περίπου σε όγκο), κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης εισαγωγών πλοίων, οι οποίες ανήλθαν στα €910 εκατ. έναντι €101 εκατ. τον Ιανουάριο του 2015, ενώ εξαιρουμένων των εισαγωγών πλοίων και πετρελαιοειδών η αύξηση των εισαγωγών ανέρχεται στο +11,4% (**Δ14**). Σημειώνεται ότι στο σύνολο του 2016 οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων αυξήθηκαν κατά +1,4% σε τρέχουσες τιμές και κατά +4,3% σε σταθερές, ενώ οι αντίστοιχες μεταβολές των εισαγωγών είναι +6,7% και +9% περίπου.

Προϋπολογισμός: Η εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού για το μήνα Φεβρουάριο 2017, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία, καταγράφει διατήρηση του πρωτογενούς πλεονάσματος σε υψηλά επίπεδα (€2,1 δις έναντι στόχου €864 εκατ. και €2,9 δις πέρυσι το Φεβρουάριο). Η εξέλιξη αυτή προκύπτει, από τη μία, από τη υποχώρηση, σε σχέση με το Φεβρουάριο 2016, των καθαρών, μετά επιστροφών και εκτάκτων όπως τα έσοδα από το μέρισμα της ΤτΕ και τις πληρωμές ANFA/SMP της ΤτΕ, εσόδων σε €2,9 δις (από €3,3 δις το Φεβρουάριο 2016) και παράλληλα τη συγκράτηση των πρωτογενών δαπανών Φεβρουαρίου 2017 στα €2,9 δις από €3,4 δις το Φεβρουάριο 2016. Η υποχώρηση των εσόδων του Φεβρουαρίου 2017 σε σύγκριση με τα έσοδα του Φεβρουαρίου 2016 (**Δ16**) έρχεται ως αποτέλεσμα της σταθερά υψηλής και άνω του προϋπολογισμού, αλλά κάτω του επιπέδου του 2016, πληρωμής της ΤτΕ για μέρισμα και ANFA&SMP (€734 το Φεβρουάριο 2017

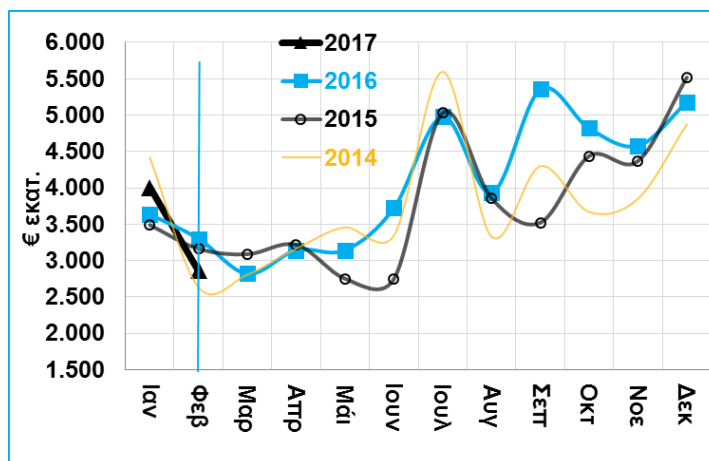
Δ14: Εισαγωγές και εξαγωγές χωρίς καύσιμα σε σταθερές τιμές (ετήσια % μεταβολή)
(ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2017)

Δ15: Εξαγωγές κατά ομάδα προϊόντων
(ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2017)

Ομάδες προϊόντων (€ εκατ.)	Ιανουάριος		%Δ
	2016	2017	
Αγροτικά προϊόντα	426,3	406,3	-4,7%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	290,9	307,9	5,9%
Ποτά – καπνός	43,5	45,8	5,2%
Λάδια και λίπη ζωικά ή φυτικά	91,9	52,6	-42,8%
Πρώτες ύλες	77,2	103,8	34,4%
Καύσιμα	393,7	723,2	83,7%
Βιομηχανικά προϊόντα	778,7	852,4	9,5%
Χημικά	190,0	213,4	12,3%
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	274,8	293,1	6,7%
Μηχανήματα	191,8	212,3	10,7%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	122,1	133,6	9,4%
Άλλα	40,0	40,2	0,4%
Σύνολο	1.716,1	2.125,9	23,9%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	1.322,3	1.402,7	6,1%

ΔΠ1: Καθαρά έσοδα τακτικού προϋπολογισμού πλην εσόδων αποκρατικοποιήσεων, μερίσματος ΤτΕ και ANFA&SMP (ΥΠ. Οικ. Φεβ. 2017)

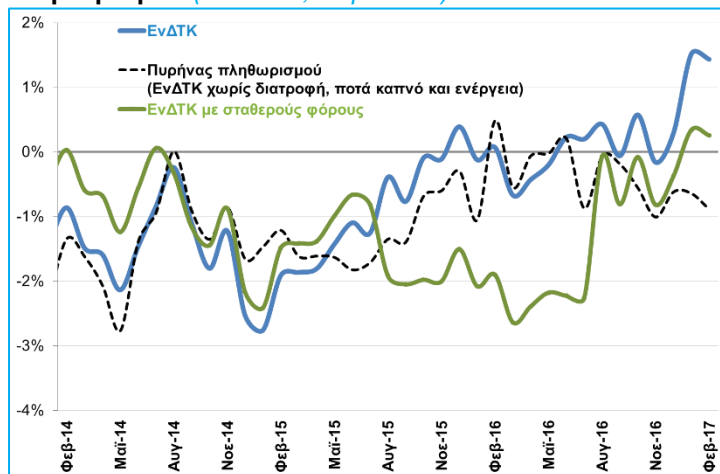

αντί €775 το Φεβρουάριο 2016), και που αφαιρούμε από τα έσοδα στο (Δ16), αλλά και της καλής πορείας των εσόδων του Φεβρουαρίου 2016 ως απόρροια των αυξήσεων στους συντελεστές του ΦΠΑ που αφορούσαν τα φορολογικά μέτρα εκείνης της περιόδου. Πάντως, πρέπει να τονιστεί, ότι τα έσοδα του πρώτου διμήνου συνήθως δεν είναι ενδεικτικά της πορείας εσόδων του έτους, καθώς οι μήνες κορύφωσης των εσόδων βρίσκονται ακόμα μπροστά μας. Τα έσοδα του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων κινούνται κάτω των επιπέδων του πρώτου διμήνου 2016, τα οποία όμως ήταν ασυνήθιστα υψηλά (€1,5 δις το πρώτο δίμηνο του 2016 και €351 εκατ. το πρώτο δίμηνο του 2017) ενώ αντίστοιχα οι δαπάνες μένουν σε χαμηλά επίπεδα (€171 εκατ., έναντι €360 εκατ. το πρώτο δίμηνο του 2016). Συνεπώς δεν επαναλαμβάνεται το 2017 η έκτακτη αυτή και μεγάλη συνεισφορά του ΠΔΕ στο πρωτογενές αποτέλεσμα, εξέλιξη που όμως αναμένεται να εξομαλυνθεί κατά τη διάρκεια του έτους.

Τιμές: Η ενίσχυση της ζήτησης κατά το Β' 6μηνο του 2016 οδήγησε σε περιορισμό του αποπληθωρισμού, ενώ τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2017 ο δείκτης τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) σημείωσε αύξηση +1,2% και +1,3% αντίστοιχα. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης των τιμών οφείλεται αφενός στους έμμεσους φόρους, καθώς με σταθερούς φόρους η μεταβολή του ΔΤΚ Φεβρουαρίου περιορίζεται στο +0,3% (Δ17), και αφετέρου στην αύξηση των τιμών πετρελαίου, η οποία αντικατοπτρίζεται κυρίως στην άνοδο των τιμών στη στέγαση (+4,1%) και στις μεταφορές (+7,1%).

Δ17: Εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή με φόρους και με σταθερούς φόρους, πυρήνας πληθωρισμού (ΕΛΣΤΑΤ, Φεβ. 2017)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€435_{δισ.}
72% συνόλου*

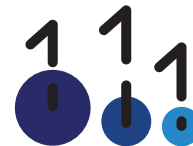
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€58_{δισ.}
44% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€77_{δισ.}
46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€2,4_{δισ.} **
44% κερδών***

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
220.000

ΜΙΣΘΟΙ
€4,6_{δισ.}

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2_{δισ.}

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,6_{δισ.}

*Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ
** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων
*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

